

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Сумська філія
Кафедра гуманітарних дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни «Політологія»
обов'язкових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

081 Право (право)

Суми 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 р. №7

СХВАЛЕНО

Вченою радою Сумської філії
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 29.08.2023 р. №8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та
соціально-економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 р. №7

Розглянуто на засіданні кафедри гуманітарних дисциплін Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ
Протокол від 29.08.2023 р. №2

Розробник:

Професор кафедри гуманітарних дисциплін Сумської філії ХНУВС, кандидат
історичних наук, старший науковий співробітник Демиденко Н.М.

Рецензенти:

Професор кафедри юридичних дисциплін Сумської філії ХНУВС, доктор
історичних наук, професор Осадчий Ю.Г.

Доцент кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін Сумського
національного аграрного університету, кандидат філософських наук,
доцент Корнієнко О.М.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3 Загальна кількість годин – 90 Кількість тем 9	081 Право Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Навчальний курс _____ 1 _____ (номер) Семестр _____ 2 _____ (номер) Види контролю: залік (екзамен, залік)
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		заочна форма навчання
Лекції – 18; (години) Семінарські заняття – 26; (години) Практичні заняття – ____; (години) Лабораторні заняття – ____; (години) Самостійна робота – 46; (години)		Лекції – 4; (години) Семінарські заняття – 10; (години) Практичні заняття – ____; (години) Лабораторні заняття – ____; (години) Самостійна робота – 82; (години)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: розуміння закономірностей політичного процесу.

Завдання: посилити загальний світоглядний рівень підготовки випускників вищих навчальних закладів, збагатити свідомість знанням методології дослідження суспільно-політичних процесів, показати складну багаторівневість функціонування соціуму, підкреслити необхідність обов'язкового врахування політичного чинника у професійній діяльності.

Тим самим забезпечується прилучення студентської молоді до політичної культури. В межах політичної науки відбувається осмислення специфіки виникнення, розвитку, функціонування політичних механізмів, місце особистості у суспільних трансформаціях.

Навчальний процес передбачає засвоєння таких **знань** з політології:

- предмет політології;
- історія політичних вчень;
- політична ідеологія;
- політична влада;
- політичні партії;
- політичні вибори;
- політичні режими;

- політична глобалізація

Міждисциплінарні зв'язки: Дисципліна «Політологія» тісно пов'язана з курсами «Філософія», «Історія України», «Історія держави та права України» та «Культурологія». Курс «Філософія» в основному розглядає концептуально-теоретичні питання, Курс «Історія України» - історичні форми політичної влади, політичних відносин та інститутів України, «Історії держави та права» - історико-правові питання, а курс культурології - історико-культурні та теоретико-культурні.

Очікувані результати навчання:

Після закінчення курсу студент має:

- **знати:** предмет політології, світові і вітчизняні політичні ідеї, концепції, школи, володіти понятійно-категоріальним апаратом, розуміти політологію як підґрунтя правоохоронної діяльності;
- **вміти:** формувати і висловлювати свою політичну позицію, чітко розуміти власні громадянські права, свободи і обов'язки, відстоювати принципи громадянського суспільства і правової держави, давати раціонально-критичну оцінку діям різних політичних сил з позицій загальносуспільних інтересів, орієнтуватися у міжнародному житті, геополітичній обстановці, мати уявлення про місце і статус України у сучасному світі, жити в умовах політичного плюралізму, формувати культуру опозиції.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:	
Інтегральна компетентність, загальні компетентності (ЗК)	<p>Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>ЗК-1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК-2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК-3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК-6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК-8. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК-9. Здатність працювати в команді.</p>

	<p>ЗК-10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК-11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК-12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та тендерні проблеми.</p> <p>ЗК-13. Здатність усвідомлювати рівні можливості та тендерні проблеми.</p> <p>ЗК-14. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.</p>
Спеціальні компетентності (СК)	<p>СК-3. Здатність професійно оперувати категоріальнопонятійним апаратом права і правоохоронної діяльності.</p> <p>СК-4. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань та навичок у професійній діяльності.</p> <p>СК-6. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.</p> <p>СК-12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.</p>

3. Програма навчальної дисципліни

Тема №1. Політологія як наука та навчальна дисципліна.

Об'єкт політології. Функції політології. Предмет дослідження науки політології. Поняття політики.

Тема № 2. Історія політичних вчень.

Політична думка Античності. Релігійно-політичні концепції Середньовіччя. Політичні концепції Нового часу і сучасність. Політичні утопії. Ідеї суспільного договору. Концепція розподілу влади. Теорії походження держави.

Тема №3. Політична думка України.

Політична думка доби Київської Русі та пізнього Середньовіччя. Українська політична думка козацько-гетьманської доби (XVII-XVIII ст.). Політичні ідеї Кирило-Мефодіївського товариства. Політична думка кінця XIX – початку XX ст.

Тема №4. Політична ідеологія.

Поняття політичної ідеології. Ідеологізація політики. Основні європейські політичні ідеології. Лібералізм. Консерватизм. Соціалізм (соціал-демократія). Комунізм. Націоналізм. Нацизм (націонал-соціалізм). Фашизм.

Тема №5. Політична влада.

Поняття і форми політичної влади. Легітимізація політичної влади. Держава як вища форма політичної влади. Поняття правової держави. Територіально-адміністративний розподіл державного устрою.

Тема №6. Політичні партії.

Поняття політичної партії. Історія виникнення політичних партій. Типологія політичних партій. Партійні системи в парламенті. Партійне будівництво в сучасній Україні.

Тема №7. Політичні вибори.

Сутність виборчого процесу. Виборчі цензи. Організація і порядок проведення виборів. Виборчі системи. Абсентеїзм. Специфіка виборчого процесу в Україні.

Тема №8. Політичні режими.

Визначення політичного режиму. Антидемократичні режими: тоталітаризм, авторитаризм. Демократія класична та сучасна. Особливості розвитку демократичних інститутів в Україні.

Тема №9. Політична глобалізація.

Сучасні умови міжнародно-політичної діяльності держав. Поняття глобалізації. Глобальні проблеми сучасності. Боротьба з хворобами, голодом, бідністю. Проблеми екології, демографії, сировинне питання. Боротьба з тероризмом, наркоторгівлею і работоргівлею. Світові наддержавні міжнародні структури. Світові інформаційні мережі як суттєвий політичний фактор.

Тема №10. Геополітичний вимір України.

Концепція самостійності України в параметрах геополітики Середньої Європи. Чорноморська доктрина. Сучасне геополітичне становище українських земель. Україна як трикутник міжцивілізаційних зіткнень. Слов'янофіли і західники про «шлях Росії» та їх боротьба проти «українського сепаратизму».

Україна в стратегічних планах Німеччини. «Серединна Європа та Україна». З.Бжезінський про українську державу як геополітичну вісь. С.Хантінгтон про цивілізаційну роздвоєність України.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1 Політологія як наука і навчальна дисципліна.	8	2	2			4	залік
Тема № 2 Історія політичних вчень.	12	2	2			8	
Тема № 3 Політична думка України.	12	2	4			6	
Тема № 4 Політична ідеологія.	8	2	2			4	
Тема № 5 Політична влада.	8	2	2			4	
Тема № 6 Політичні партії.	8	2	2			4	
Тема № 7 Політичні вибори.	8	2	2			4	
Тема № 8 Політичні режими.	6	-	2			4	
Тема № 9 Політична глобалізація.	10	2	4			4	
Тема № 10 Геополітичний вибір України.	10	2	4			4	
Всього :	90	18	26			46	

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1 Політологія як наука і навчальна дисципліна.	10					10	залік
Тема № 2 Історія політичних вчень.	10					10	
Тема № 3 Політична думка України.	12		2			10	
Тема № 4 Політична ідеологія.	10	2	2			6	
Тема № 5 Політична влада.	8					8	
Тема № 6 Політичні партії.	8					8	
Тема № 7 Політичні вибори.	8	2				6	
Тема № 8 Політичні режими.	8		2			6	
Тема № 9 Політична глобалізація.	8		2			6	
Тема № 10 Геополітичний вибір України.	8		2			6	
Всього :	90	4	10			76	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Завдання що виносяться на самостійну роботу слухача		Література:
Тема 1. Політологія як наука і навчальна дисципліна.		1, с.6-24; 2, с. 5-21; 3, с. 5-20.
1.	Особливості політології як науки, її предмет, структура та функції. Поняття політики. Політична соціалізація. Політична культура	
2.	Етапи розвитку політології.	
3.	Методи політології.	
Тема № 2: Історія політичних вчень.		1, с. 27-37

1.	Політична думка Античності.	2.с.28-35
2.	Релігійно-політичні вчення Середньовіччя.	
3.	Політичні концепції Відродження і Нового часу.	
4.	Сучасні політичні концепції.	
5.	Поняття політичної утопії, ідеї суспільного договору, концепції розподілу влади, теорії походження держави.	
Тема №3: Політична думка України.		1, с. 40-53 4, с. 37-78
1.	Процес розвитку націоналістичних, ліберальних та соціалістичних ідей у вітчизняній політичній культурі	
2.	Суспільно-політичні концепції діячів Кирило-Мефодіївського товариства (М.Костомаров, Т.Шевченко, П.Куліш та ін.) та консервативного напрямку української політичної думки (В.Липинський, С.Томашівський, В.Кубійович).	4,5,6,7,8,10
3.	Сутність націоналістичного напрямку української політичної думки (М.Міхновський, Д.Донцов) та суспільно-політичні погляди М.Драгоманова.	
Тема №4: Політична ідеологія.		1, с. 61-71; 3, с. 79-110
1.	Поняття політичної ідеології, сутність ідеологізації політики, основні європейські політичні ідеології.	
2.	Лібералізм.	
3.	Консерватизм.	
4.	Соціалізм (соціал-демократія). Комунізм.	
5.	Націоналізм. Нацизм (націонал-соціалізм). Фашизм. Анархізм. Клерикалізм.	
Тема.5: Політична влада.		2, с 74-98; 4, с. 110-116
1.	Поняття і форми політичної влади.	
2.	Лідерство і легітимізація політичної влади.	
3.	Держава як вища форма політичної влади. Поняття легітимної держави. Поняття правової держави.	
4.	Територіально-адміністративний розподіл державного устрою.	
Тема № 6: Політичні партії.		2, с. 102-138; 4, с. 122-152
1.	Поняття політичної партії. Історія виникнення політичних партій.	
2.	Типологія політичних партій. Партійні системи в парламенті.	
3.	Партійне будівництво в сучасній Україні.	
Тема №7: Політичні вибори.		2, с. 152-215;

		3, с. 155-178
1.	Сутність виборчого процесу. Виборчі цензи. Організація і порядок проведення виборів.	
2.	Виборчі системи. Абсентеїзм.	
3.	Специфіка виборчого процесу в Україні.	
Тема № 8: Політичні режими.		1, 2, с. 74-98; 4, с. 110-116
1.	Визначення політичного режиму. Антидемократичні режими: тоталітаризм і авторитаризм.	
2.	Демократія класична та сучасна.	
3.	Особливості розвитку демократичних інститутів в Україні.	
Тема №9: Політична глобалізація.		1, с. 145-168 4, с. 137-145
1.	Сучасні умови міжнародно-політичної діяльності держав. Поняття глобалізації.	
2.	Глобальні проблеми сучасності. Боротьба з хворобами, голодом, бідністю. Проблеми екології, демографії, сировинне питання. Боротьба з тероризмом, наркоторгівлею і работоргівлею.	
3.	Світові наддержавні міжнародні структури.	
4.	Світові інформаційні мережі як суттєвий політичний фактор.	
3.	Геополітичні концепції та сучасні міжнародні політичні практики.	
Тема № 10: Геополітичний вимір України.		2, с. 152-215; 3, с. 155-178
1.	Україна як трикутник міжцивілізаційних зіткнень.	
2.	Україна в стратегічних планах Росії, ЄС та США «Серединна Європа та Україна».	
3.	З.Бжезінський про українську державу як геополітичну вісь.	
4.	С.Хантінгтон про цивілізаційну роздвоєність України.	

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Політичні реалії та суспільна мораль стародавнього Єгипту.
2. Політично-правова думка Стародавнього Вавилону за кодексом законів Хаммурапі.
3. Конфуцій: патріархально-опікунська модель давньокитайської деспотії.
4. Античність: започаткування раціоналістичних форм тлумачення політичного життя.

5. Сократ як політичний дисидент.
6. Політична теорія “ідеальної держави” Платона.
7. Політична концепція “змішаного державного устрою” Арістотеля.
8. Розвиток ідеї “середнього устрою” Полібієм та Ціцероном.
9. Політизація церковного та духовного життя середньовічної доби.
10. Політичні погляди Аврелія Августина: Град Земний та Град Божий.
11. Політичний вимір філософії Томи Аквіната.
12. Політична доктрина папства: “теорія двох мечів”.
13. Політична філософія Відродження: “володар у державі як серце у тілі живої істоти”.
14. “Політична наука” Нікколо Маккіавеллі. Маккіавеллізм.
15. “Утопія” Т.Мора, “Місто Сонця” Кампанели та соціалістично-комуністична свідомість.
16. Вплив ідеї Реформації на становлення буржуазної свідомості.
17. Політичний радикалізм Томаса Мюнцера: “Царство Боже на Землі”.
18. Політична філософія Просвітництва: “право природне є приписом здорового глузду”.
19. Політична філософія Баруха Спінози: “метою держави в дійсності є свобода”.
20. Томас Гоббс та Джон Локк: два погляди на договірне походження держави.
21. Дискусія про розподіл влади та суспільний договір: Монтеск’є та Ж.-Ж. Руссо.
22. І.Кант та Г.Гегель про природу правової держави.
23. Станіслав Оріховський: шляхетська мілітарна республіка – ідеальна держава. Україна як окреме соціально-етичне тло в системі народі Речі Посполитої.
24. Іван Вишенський – борець проти шляхетського та церковного феодалізму. Засудження Брестської унії 1596 р. як акту насильства. Критика Ватикану і католицизму в пошуках ідеального суспільства: “Горня республіка”.
25. “Конституція” Пилипа-Семена Орлика – національний республіканський проект.
26. Зв’язок діяльності Кирило-Мефодіївського Братства з європейською та вітчизняною республіканською демократичною традиціями. Ідея загальнослов’янської республіканської федерації та українське месіанство.
27. М.Драгоманов про долю українства в різних часах та імперіях. Ідея «громадського соціалізму».
28. В’ячеслав Казимирович Липинський: бездержавність як “хвороба української нації”. Концепція “клясократії”.
29. “12 заповітів українського націоналіста” М.Міхновського та інтегральний націоналізм Дмитра Донцова.
30. М.Хвильовий: «Україна чи Малоросія»?
31. Походження та функції політичних ідеологій.
32. Ідеологія як політична міфотворчість.

33. Ідеологія як чинник соціального консенсусу.
34. Консерватизм та неоконсерватизм як доктрина захисту традицій й одвічних цінностей.
35. Лібералізм та неолібералізм як демократичні політичні течії.
36. Соціалістично-комуністичні доктрини суспільного розвитку. Марксизм: критика чи утопія?
37. Поняття і класифікація політичних партій та партійних систем.
38. Роль політичних партій у розвитку демократії.
39. Соціальна база і впливовість політичних партій.
40. Еліти в політиці: поняття та еволюція теорій.
41. Системи формування та зміни політичних еліт.
42. Політичні еліти та демократія.
43. Теорії політичного лідерства.
44. Сутність і типологія політичних лідерів.
45. Громадянське суспільство як гарант свободи особистості.
46. Виборчий процес: чинники та критерії демократичності.
47. Громадянин та виборча кампанія.
48. Вибори – основний засіб делегування політичної влади.
49. Проблема раціональності вибору.
50. Поняття і принципи виборчого права.
51. Виборчі системи: сутність, типологія.
52. Функціонування команди і менеджмент виборчої компанії.
53. Системи національної та міжнародної безпеки в умовах формування нового світового порядку.
54. Політично-правоохоронні інститути міжнародного співробітництва.
55. Основні тенденції цивілізаційного розвитку світового співтовариства.
56. Глобальні проблеми розвитку людства та сучасне політичне мислення.
57. Україна – ООН.
58. Україна – СНД -Росія.
59. Україна – Євросоюз.
60. Україна – США - НАТО
61. Поняття і типологія політичних режимів.
62. Еволюція політичних режимів у міжнародному контексті.
63. Динаміка політичних режимів: зміна методів здійснення влади.
64. Історичні умови формування тоталітаризму.
65. Різновиди тоталітаризму.
66. Особливості авторитаризму.
67. Демократія: теорія та реальність.
68. Роль бюрократії у здійсненні демократії.
69. Аспекти і різновиди демократії.
70. Елементи демократії в українській історії.
71. Ідеї розвитку правової держави в історії політичної думки.
72. Права людини - основа демократичного устрою.
73. Проблема прав людини у політичній історії.

74. Проблема прав людини у різних політичних системах
75. Методи і механізми захисту прав людини.
76. Активна громадянська позиція і громадянська участь.
77. Формування правового поля.
78. Громадянське суспільство як умова свободи і демократії.
79. Інститути громадянського суспільства.
80. Реальні можливості забезпечення прав і свобод громадян.

5.1.2. Теми курсових робіт

Не передбачені планом

5.1.3. Теми наукових робіт

Не передбачені планом

6. Методи навчання

Лекції із застосуванням мультимедійних та бінарних методів; та семінарські заняття з моделюванням ситуативних задач, рольові ігри.

Рівні застосування бінарних методів:

- 1) на інформаційному (або догматичному) рівні словесна форма набуває бінарного характеру словесно-інформаційного методу;
- 2) на проблемному (або аналітичному) рівні словесна форма набуває бінарного характеру словесно-проблемного методу;
- 3) на евристичному (пошуковому) рівні словесна форма набуває бінарного характеру словесно-евристичного методу;
- 4) на дослідницькому рівні словесна форма набуває характеру словесно-дослідницького методу.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

(залік)

1. Предмет політичної науки.
2. Структура політології.
3. Функції політології.
4. Поняття політики.
5. Політична соціалізація.
6. Політична культура.
7. «Ідеальна держава» Платона.
8. «Політія» Арістотеля.
9. Релігійно-політичні концепції Середньовіччя. (Аврелій Августин, Фома Аквінський).
10. Політичні утопії Відродження (Томас Мор, Т. Кампанела).
11. Ідеї суспільного договору (Дж. Локк, Т. Гоббс, Ж.-Ж. Руссо).
12. Концепція розподілу влади (Дж. Локк, Ш.Л.Монтеск'є).
13. «Рекетна» теорія походження держави Т. Гоббса.
14. «Приватновласницька» теорія походження держави Ж.-Ж. Руссо.

15. Суспільно-політичні концепції діячів Кирило-Мефодіївського товариства (М.Костомаров, Т.Шевченко, П.Куліш та ін.).
16. Консервативний напрямок української політичної думки (В. Липинський, С.Томашівський, В. Кубійович).
17. Націоналістичний напрямок української політичної думки (М.Міхновський, Д.Донцов).
18. Суспільно-політичні погляди М. Драгоманова.
19. Еволюція політичних теорій в Україні. Розвиток націоналістичних, ліберальних та соціалістичних ідей у вітчизняній політичній культурі.
20. Поняття політичної ідеології.
21. Лібералізм.
22. Консерватизм.
23. Соціалізм (соціал-демократія).
24. Комунізм.
25. Націоналізм.
26. Нацизм (націонал-соціалізм). Фашизм.
27. Анархізм.
28. Клерикалізм.
29. Форми політичної влади.
30. Лідерство і легітимізація політичної влади.
31. Держава як вища форма політичної влади.
32. Поняття легітимної держави.
33. Поняття правової держави.
34. Територіально-адміністративний розподіл державного устрою.
35. Поняття політичної партії.
36. Партійні системи в парламенті.
37. Сутність виборчого процесу.
38. Виборчі системи.
39. Визначення політичного режиму.
40. Тоталітаризм
41. Авторитаризм.
42. Демократія класична та сучасна.
43. Поняття представницької демократії.
44. Особливості розвитку демократичних інститутів в Україні.
45. Вплив і особливості географічного положення і історичного розвитку держави на характер міжнародної політики, що проводиться нею.
46. Загальна характеристика поглядів основоположників геополітики (Ф.Рацель, Р.Челлен, К.Маккіндер, Д.Хаусхофер).
47. Сучасні умови міжнародно-політичної діяльності держав.
48. Поняття глобалізації. Глобальні проблеми сучасності.
49. Світові наддержавні міжнародні структури.
50. Україна як трикутник міжцивілізаційних зіткнень.

51. Слов'янофіли і західники про «шлях Росії» та їх боротьба проти «українського сепаратизму». Полеміка між М.Трубецьким та Д.Дорошенком з приводу «української проблеми».
52. Україна в стратегічних планах Німеччини. «Серединна Європа та Україна».
53. З.Бжезінський про українську державу як геополітичну вісь.
54. С.Хантінгтон про цивілізаційну роздвоєність України.
55. Роль великих держав у міжнародній політиці України.
56. Місце України в новому геополітичному просторі.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок курсантом (студентом, слухачем) з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів вищої освіти в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи,

отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Курсант (студент, слухач), який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна} \\ \text{кількість балів} \\ \text{(перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних} \\ \text{занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за} \\ \text{семестр} \end{array} \right) / 2 * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках курсантів (студентів, слухачів), залікових книжках. **Присутність курсантів (студентів, слухачів) на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо курсант (студент, слухач) не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності курсантів (студентів, слухачів), становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем} \end{array}$$

Курсант (студент, слухач), який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (екзамен, залік) повторно. Повторне складання підсумкового контролю

(екзамену, заліку) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни, у тому числі один раз – викладачеві, а другий – комісії, що створюється навчально-науковими інститутами (факультетами). Незадовільні оцінки виставляються тільки в відомостях обліку успішності. Курсантам (студентам, слухачам), які отримали не більше як дві незадовільні оцінки (нижче ніж 60 балів) з навчальної дисципліни, можуть бути встановлені різні строки ліквідації академічної заборгованості, але не пізніше як за день до фактичного початку навчальних занять у наступному семестрі. Курсанти (студенти, слухачі), які не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, відраховуються з Університету. Особи, які одержали більше двох незадовільних оцінок (нижче ніж 60 балів) за підсумковими результатами вивчення навчальних дисциплін з урахуванням підсумкового контролю, відраховуються з Університету.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі підсумкового контролю (екзамену чи заліку), то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр} + \text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{2}$$

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, вирішити практичне завдання .	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 – 100	Відмінно (“зараховано”)	A	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.

80 – 89	Добре ("зараховано")	B	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома-трьома незначними помилками.
75 – 79		C	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками.
65 – 74	Задовільно ("зараховано")	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний неповністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками.
60 – 64		E	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
21–59	Незадовільно („не зараховано”)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
1–20		F	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література

Навчальна та наукова література:

1. Бойко О.Д. Політичне маніпулювання: навч. посіб. К.: Академвидав, 2010. 432 с. (Серія "Альма-матер").
URL:http://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/3514/1/Politolohiia_navch.pdf
2. Воронянський О.В. Політологія. Підручник. 2017. 179 с.
URL:<https://www.academia.edu/39548408/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F>
3. Гелей С. Д. Політологія : навчальний посібн. 9-те вид., переробл. і доп. Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2015. 370 с.
URL:<http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-56.html>
4. Гетьманчук П., Грицук В.К. Політологія. Навчальний посібник. К. : Основи, 2010. 415 с. <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-155.html>
5. Політологія. Лекційний матеріал. Мультимедійний навчальний підручник. Національна академія внутрішніх справ. Кафедра філософії права та юридичної логіки. К., 2021. 203 с. URL:[https://arm.naiu.kiev.ua/books/politolog\(2018-11-14\)/lec/lec1.html](https://arm.naiu.kiev.ua/books/politolog(2018-11-14)/lec/lec1.html)
6. Політологія. Навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях). За наук. Редакції проф. Бліхара. Львів. ПП Арсенал. 2018. 540.
URL:http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1854/1/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F_29_10_2018.pdf

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи. З англ. перекл. Олена Фешовець. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2000. 145 с. URL:<https://www.google.com/search?client=firefox-b->
2. Винниченко В. Заповіт борцям за визволення. К. Наука. 2019. 82 с.
URL:https://osvita.ua/doc/files/news/671/67149/vynnychenko-volodymyr-kyrylovych-zapovit_ia.pdf
3. Грушевський М. Хто такі українці чого вони хочуть
URL:https://pidru4niki.com/11221213/filosofiya/mihaylo_grushevskiy_hto_taki_ukrayintsi_chogo_voni_hochut
4. Демиденко Н.М. Роль Миколи Прокоповича Василенка (1866-1935) у становленні питань освіти та мистецтва в Україні за доби Гетьманату Сіверянський літопис : зб. наукових праць / Національний заповідник «Глухів», Центр пам'яткознавства Національної академії наук України. Вип. 9. Київ - Глухів. 2017. С. 406 412.
URL:<http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/128959>
5. Демиденко Н.М. М.С. Грушевський: деякі аспекти концепції державотворення. Сіверянський літопис : зб. наукових праць / Національний заповідник «Глухів», Центр пам'яткознавства Національної академії наук України. Вип.8. Київ - Глухів. 2016. С. 407-411.
URL:<http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/128350?show=full>

6. Демиденко Н.М. Вирішення земельного питання Центральною Радою у 1918 році. Матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Історія освіти, науки і техніки в Україні» (Київ, 16 травня 2016 р.) НААН, ННСГБ. К. , 2016. С.12-14. URL:<http://dnsgb.com.ua/files/XVI-konf-2021.pdf>
7. Демиденко Н.М. Деякі аспекти зовнішньої політики Української РСР у період Хрущовської «відлиги» Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародні відносини: історія, теорія та практика» (м. Суми, 28 лютого 2019 р.) / Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка. Суми, 2019. С.27-31. URL:http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/33157/1/Суми_збірник_2019.pdf
8. Демиденко Н.М. Концепція автономії і федерації у період українського визвольного руху : погляд з XXI століття. Збірник матеріалів V Міжнародної науков.- практ. конференції, 25-26 жовтня 2016 р. м. Вінниця / Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського. Вінниця, 2016. С. 16-17. URL:<https://library.vn.ua/e-library/katalog/materiali-v-mizhnarodnoii-naukovo-praktichnoii-konferenczii>
9. Демиденко Н.М. Проблеми формування громадянського суспільства в Українській державі. Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми правової науки і державотворення в Україні в контексті правової інтеграції (м. Суми, 21-22 травня 2016 р.) / Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ. 2016. С. 228-231. URL:file:///D:/Documents/Downloads/2w1ZDR3hYRhaOKEd9K1y_RXe7Qq2GgnR.pdf
10. Політологія. Навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях). За наук. Редакції проф. Бліхара. Львів. ПП Арсенал . 2018. 540 с. URL:http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1854/1/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F_29_10_2018.pdf
11. Політологія. Тематичний словник. Мультимедійний навчальний підручник. Національна академія внутрішніх справ. Кафедра філософії права та юридичної логіки. К., 2021. 203 с. URL:[https://arm.naiu.kiev.ua/books/politolog\(2018-11-14\)/inf/slovnky.html](https://arm.naiu.kiev.ua/books/politolog(2018-11-14)/inf/slovnky.html).

Нормативно-правові акти

1. Закон України «Про вибори народних депутатів України» URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4061-17#Tex>
2. Закон України про національну поліцію URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
3. Закон України «Про політичні партії в Україні» URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text>
4. Закон України №474-XIV «Про вибори Президента України» URL:<https://www.president.gov.ua/documents/474-xiv-62>
5. Закон України про місцеве самоврядування в Україні URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Tex>

6. Закон України про запобігання корупції
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
7. Декларація про державний суверенітет України: Декларація Верховної Рада УРСР No 55-XII від 16.07.1990 (Документ 55-12, поточна редакція – від 16.07.1990) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/55-12>
8. Про міжнародні договори України: Закон України No 1906-IV від 29.06.2004 (Документ 1906-15, чинний, поточна редакція – від 20.07.2014, підстава 1323-18) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>
9. Про основи національної безпеки України: Закон України No 964-IV від 19.06.2003 (Документ 964-15, чинний, поточна редакція – від 09.05.2018, підстава 2163-19) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/964-15>
10. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України No 183/98-ВР від 05.03.1998 (Документ 183/98-вр, чинний, поточна редакція – від 31.12.2014, підстава 43-19) [Електронний ресурс]. URL:<http://zakon5.rada.gov.ua/law>

Інформаційні та навчальні ресурси в Інтернеті:

1. Національна парламентська бібліотека України. [сайт]. URL:<http://www.nplu.org/>
2. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. [сайт]. URL:<http://www.nbuv.gov.ua>
3. Офіційне інтернет-представництво Президента України. [сайт]. URL:<http://www.president.gov.ua/>
4. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. <http://www.rada.kiev.ua>
5. Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України. <http://www.kmu.gov.ua/>.
6. Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України. <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.ua
7. Офіційний веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. <http://www.nbuv.gov.ua>
8. Офіційний веб-сайт Ліга: закон. <https://ligazakon.net/>